

**UNIVERSITATEA DIN PITEȘTI
FACULTATEA DE TEOLOGIE, LITERE, ISTORIE ȘI ARTE
ȘCOALA DOCTORALĂ DE FILOLOGIE**

TEZĂ DE DOCTORAT

- Rezumat -

Comisia de îndrumare,

Prof.univ.dr. habil. Cristinel Munteanu

Prof.univ.dr. Bârsilă Mircea

Conf.univ.dr. hab. Soare Liliana

Coordonator științific:

Prof. univ. dr. GĂITĂNARU ȘTEFAN

Doctorand:

Florea Nicoleta Laura (Enache)

**PITEȘTI
2023**

***LIMBĂ, STIL ȘI NARAȚIUNE ÎN OPERA LUI
GIB I. MIHĂESCU***

CUPRINS

INTRODUCERE	5
I.LOCUL LUI GIB I. MIHĂESCU ÎN ÎN CONTEXTUL LITERATURII ROMÂNE	10
1.Teme și motive în nuvele.....	10
1.1.Universul obsesiei.....	11
1.2.Poetica spațiului spiritual.....	14
1.3.Erotismul misterios	18
1.4.Câmpul semantic al percepției iluzorii	20
2.Construcție și analiză în romane	21
2.1.Excesul psihologic	22
2.2.Studentul îmbătrânit.....	25
2.3.Cavalerul rătăcitor.....	34
2.4.Discursul literar.....	39
2.5.Eternul feminin	41
2.6.Delirul existenței individuale.....	45
2.6.1.Nuclee metaforice	50
2.6.2.Narațiunea trepidantă.....	53
3.Receptarea critică a operei lui Gib Mihăescu	63
II.STRUCTURI LINGVISTICE.....	71
1.Aspecte fonetice.....	73
2.Aspecte lexicale	75
3.Aspecte morfologice	91
3.1.Substantivul	92
3.2.Adjectivul.....	98
3.3.Pronumele	101
3.4.Numeralul	104
3.5.Verbul	105
3.6.Adverbul	108
3.7.Interjecția	109

3.8.Conectorii gramaticali.....	110
4.Aspecte sintactice	111
4.1.Funcții sintactice.....	111
4.1.1.Subiectul	111
4.1.2.Predicatul	113
4.1.3.Predicatul verbal	116
4.1.4.Atributul.....	116
4.1.5.Apoziția.....	120
4.1.6.Complementul direct.....	121
4.1.7.Complementul indirect	122
4.1.8.Complementul prepozițional.....	122
4.1.9.Alte complemente	123
4.1.9.1.Complementul de agent	123
4.1.9.2.Complementul comparativ.....	123
4.1.9.3.Complementul comparativ de egalitate	124
4.1.10.Circumstanțialele	124
4.1.10.1.Circumstanțialul de loc	124
4.1.10.2.Circumstanțialul de timp.....	125
4.1.10.3.Circumstanțialul de mod.....	126
4.1.10.4.Circumstanțialul de relație	127
4.1.10.5.Circumstanțialul de cauză.....	127
4.1.10.6.Circumstanțialul de scop.....	129
4.1.10.7.Circumstanțialul condițional.....	129
4.1.10.8.Circumstanțialul concesiv	129
4.1.10.9.Circumstanțialul consecutiv.....	130
4.1.10.10.Circumstanțialul instrumental.....	130
4.1.10.11.Circumstanțialul sociativ	131
4.1.10.12.Circumstanțialul de relație	131
4.1.10.13.Circumstanțialul opozițional.....	131
4.1.10.14.Circumstanțialul de excepție.....	131
4.1.10.15.Circumstanțialul cumulativ.....	131

5.Nivel stilistic	131
5.1.Trăsături generale și specifice.....	131
5.2.Figurile de stil	134
5.2.1.Epitetul.....	135
5.2.2.Comparația.....	139
5.2.3.Inversiunea.....	141
5.2.4.Repetiția	141
5.2.5.Enumerarea	142
5.2.6.Metafora.....	143
5.2.7.Personificarea.....	145
5.3.Oralitatea.....	146
5.3.1.Locuțiunile	149
5.3.2.Sistemul deicticelor orale.....	149
III.TEHNICILE NARAȚIUNII ÎN ROMANUL RUSOAICA	151
1.Rolurile narative	151
2.Funcțiile personajelor din romanul Rusoaica	158
3.Tehnici narative în romanul Rusoaica	161
3.1.Perspectiva narativă	163
3.1.1.Supradimensionarea personajului principal.....	163
3.1.2.Profunzimea perspectivei narative.....	164
3.1.3.Planul temporal	166
3.1.4.Planul spațial.....	168
3.1.5.Planul verbal	169
IV.TRĂSĂTURI PRAGMATICE.....	172
1.Conectorii pragmatici	172
1.1.Definirea și clasificarea conectorilor argumentativi.....	172
1.2.Conectorii dominantei semantice a acțiunii.....	176
1.3.Conectorii dominantei existențiale	177
1.4.Conectorii contra-argumentativi	178
1.5.Conectorii inferențiali	180
1.6.Conectorii concluzivi	182

1.7.Conectorii alternativi	182
1.8.Conectorii evaluativi.....	183
1.9.Conectorii structurali	185
V.CONCLUZII.....	186
VI.BIBLIOGRAFIE	191

Lucrarea *Limbă, stil și narațiune în opera lui Gib I. Mihăescu* pune aspectele teoretice interpretative ale operei gibmihăesciene în slujba unor analize din perspectiva limbii și a stilului, a pragmaticii narative, tocmai pentru a devoala aspecte inedite ale interpretării literare.

Principalele obiective ale prezentei cercetări au fost: să se evidențieze contribuția autorului la valorificarea moștenirii culturale naționale din perioada strălucită a literaturii române interbelice; să se prezinte viziunea scriitorului din perspectiva poeziei modernității; să se analizeze opera din punct de vedere fonetic, lexical, morfologic, sintactic și stilistic; să se prezinte structurile narrative în proza lui Gib I. Mihăescu, pe baza a două studii de naratologie; să se identifice strategiile argumenative adoptate de locutor și să se individualizeze (definire, clasificare, funcționare) tipurile de conectori pragmatici, pentru a se puncta rolul lor în desfășurarea actului educativ; să se precizeze tehnicile de persuasiune, utilizate în strategiile argumentative.

În acest sens, au fost consultate cărți de critică și de istorie literară, dar și lucrări fundamentale, contribuind la crearea unui cadru mai larg pentru tema de cercetare.

Etaple ce au determinat evoluția lui Mihăescu ca scriitor, s-a realizat pentru a înțelege mai bine contextul cultural, politic și istoric în care a acționat Gib Mihăescu, dar și nota individuală a operei gibmihăesciene, urmărind modificările de formulă epică și tipologia personajelor.

Prin scrierile sale, autorul a demonstrat că setea de împlinire, cazuistica jurnalistică și juridică, vocația creației, credința în valorile suprapersonale, a căror fascinație îi direcționează aproape toate acțiunile definitorii, lupta dâră cu timpul apăsător sunt, de fapt, principalele date ale traiectului său biografic și artistic.

De asemenea, poetica romanului, a nuvelor demonstrează morfologia formelor și elementele funcționale eterogene, care compun unitatea genului, fiind completate de o poetică istorică, preocupată de transformarea inovațiilor tehnice.

Ca factură și univers, opera gibmihăesciană poartă amprenta modernității: observația realistă, viziunea satirică și de critică socială, asimetria compozițională, polimorfismul personajelor aflate în plin proces de dezarticulare morală, un conflict vădit între iluzie și realitate, care conduce iremediabil spre trăiri obsesive canalizate de subconștient sau investigația epică dirijată pe tărâmul vieții mentale și afective, miza constituind-o oglindirea în imaginație a complexelor și obsesiilor de care suferă personajele sale memorabile.

În creația lui Gib I. Mihăescu dorința de puritate și de ideal, aspirația spre perfecțiune sunt elemente care dau semnificație vieții, se opun și resping existența banală. Într-un anume fel,

întreaga creație a lui Gib Mihăescu este lirică și profund romantică. Cert e faptul, remarcat aproape în unanimitate de critica literară, că Gib Mihăescu este ultimul dintre marii reprezentanți ai nuvelei, gen istovit din punct de vedere al posibilităților de inovare, care parcurgea după Primul Război Mondial, așa-zisă „criză de a povesti”.

Peisajul operei, atât de divers și de vast, trăiește prin forme de relief epic și detalii sensibile, care se impun conștiinței noastre mai trainic, mai intens, mai autentic decât orice depresiune, acoperită cu o altfel de umbră poetică.

În schimb, arhitectura unică a fiecărei nuvele sau roman crește odată cu universal moral, intelectual și social al prozatorului, fiind definitoriu pentru problematica și structura interioară a creației sale.

Descrierea faptelor de limbă, dispuse pe nivelurile fonetic, lexical, morfosintactic și stilistic, excerptate din textele lui Gib I. Mihăescu, publicate în etape distincte ale creației artistice, cuprind atât proza scurtă din „scrierile din tinerețe”, cât și romanele care i-au adus consacrarea.

Fiind vorba despre stilul beletristic, este firesc ca elementele de limbă inventariate să evidențieze amestecul de registre stilistice într-o manieră armonioasă, subordonată, în cazul de față, stilului anticalofil, specific prozei interbelice, adoptat de Gib I. Mihăescu.

De altfel, particularitățile fonetice, configurația lexico-semantică și structurile morfosintactice constituie profilul lingvistic al stilului gibmihăescian și, totodată, sunt probe ale cristalizării unor fenomene din procesul formării unui sistem lingvistic care oglindește o structură relativ unitară, normativă și, în același timp, flexibilă.

La nivel fonetic, elementele inventariate pun în lumină predilecția scriitorului pentru anumite fonetisme populare, care fixează așa-numita culoare locală a graiurilor sudice.

Din punct de vedere lexical, s-a observat că scriitorul a inserat în schițe, nuvele și romane un număr mare de regionalisme, dar și numeroase neologisme, fie din dorința de a construi retorica peisajului, raportându-l la limbajul snob al multor personaje, fie de a transpune, în plan literar, atmosfera și tipologiile umane ale secolului al XX-lea.

De regulă, cuvintele aparțin sferei semantice a conflagrației, universului rural, noțiunilor abstracte, armatei. Termenii neologici provin atât din limbile clasice, cât și din cele moderne (franceză, engleză, germană).

La nivel morfologic, au fost descrise diverse părți de vorbire, evidențiindu-se, prin exemple, funcționarea categoriilor morfologice din diferitele tipuri de flexiune.

Astfel, pentru a constata cum se constituie clasele morfologice și cum funcționează categoriile morfologice, au fost punctate mai multe aspecte: frecvența substantivelor abstracte care denumesc stări fiziologice, trăiri, sentimente, atitudini, alături de antroponime, nuanțând, prin simbolistica lor, dihotomia masculin-feminin, subordonată, la rândul ei, motivului cuplului; predilecția pentru adjectivele calificative, îndeplinind funcția stilistică de epitet; exprimarea categoriei gradației la adjectiv și adverb; utilizarea frecventă a unităților frazeologice, care scoate în evidență o particularitate a limbajului popular, aducând un plus de expresivitate.

Structura sintactică a textului lui Gib I. Mihăescu se conformează stilului anticalofil, care a determinat, în multe situații, construcția unei fraze ample, bombastice, caracterizate printr-un efect artificial, fără să aibă efectul scontat al emfazei.

De asemenea, organizarea sintactică indică interesul pentru subiectul multiplu, realizat prin substantive abstracte, coordonate prin și, respectiv pentru atributul realizat prin adjectivul calificativ și prin substantivul în acuzativ și în genitiv, cu implicații retorice.

Totodată, adoptând tipologia recentă a complementului, descrierea evidențiază, pe de o parte, frecvența a numeroase structuri care îndeplinesc, la nivel propozițional și frastic, rolul complementului prepozițional, iar pe de altă parte, utilizarea considerabilă a construcțiilor comparative, subordonate, la rândul lor, funcțiilor stilistice.

În același timp, au fost observate, cele patru tipuri de predicate complexe în funcție de verbele-operator, complementul indirect a fost delimitat numai prin cazul dativ. Au fost descrise și complementele nou-propuse de lucrările normative (complementul comparativului, complementul cantitativ); s-a făcut deosebirea dintre complemente și circumstanțiale etc.

Un nucleu stilistic important al textului narativ gibmihăescian este și oralitatea, manifestată prin utilizarea frecventă a unităților frazeologice populare, dar și a expresivității izvorâtă din tensiunea interioară a verbului.

Plasticitatea frazei gibmihăesciene a fost obținută cu ajutorul unor sintagme artistice, care au facilitat trecerea de la gramatică la stilistică, de la retorica expresivă la determinarea sintetică. Figurile de stil identificate în operele scriitorului au fost: epitetul, comparațiile, metaforele, enumerările, inversiunile, repetițiile și personificările.

Aspectele expresivității, cu strălucirile și umbrele lor, configurează particularitățile operei lui Gib I. Mihăescu, impunându-se contemporanilor săi și posterității.

Componenta epică evidențiază structurile narative în proza lui Gib I. Mihăescu, utilizând teoriile naratologilor Claude Bremond și Jaap Lintvelt.

Alegerea primilor doi scriitori cu concepții și metode de lucru diferite s-a datorat faptului că ambii pornesc de la aceeași noțiune: *funcția narativă*, chiar dacă aceasta înseamnă pentru Vladimir Propp un element fundamental al unei serii recurente, iar pentru cel francez reprezintă o asociere între un agent și un proces.

Conform teoriei lui Bremond, au fost identificate și descrise rolurile de agent și de pacient, care s-au potrivit personajelor din proza lui Mihăescu.

Studiul lui Lintvelt a reprezentat un punct de plecare în analizarea, la nivel pragmatic, a structurilor narative din romanul *Rusoaica* (evidențiindu-se naratorul actorial și, uneori, cel auctorial), a profunzimii perspectivei narative, a planului temporal, spațial și verbal.

Analiza aspectelor pragmatice, consemnează modalitatea în care au fost realizate principalele tipuri de structuri argumentative (roluri și strategii argumentative) și, de asemenea, modul în care funcționează conectorii pragmatici.

Pentru identificarea categoriilor de strategii argumentative, au fost evidențiate tehnicile de persuasiune prin care s-au manifestat actele ilocuționare.

Dintre cele mai importante pot fi amintite: utilizarea textelor din *Sfânta Scriptură*, din literatura rusă și din mitologie, dispuse într-un sistem unitar.

O tehnică de persuasiune puternică este aceea a dublării percepției senzoriale, modelate prin argumentele invocate, cu perspective de manifestare a sensibilității literare, punctate în plan lingvistic: interjecții, exclamații, vocative, imperative.

Unitatea structurală a unui text este deteminată însă de conectorii săi, de perspectiva arhitecturii limbii la nivel propozițional, frastic și transfrastic, textual.

Trecerea de la frastic la transfrastic a presupus identificarea procedeeleor de asigurare a coeziunii gramaticale și a coerenței semantice a textului.

Această cercetare pune într-o nouă lumină formula literară modernistă oferită de Mihăescu, în esență relevând unele valențe ale spiritualității umane, printr-o infuzare subtilă și variată, a unei realități sociale, în universul interior al eroilor.

BIBLIOGRAFIE

1. EDIȚII

Mihăescu, Gib. I., *Opere, I, II, III*, București, Editura Academia Română, Fundația Națională pentru Știință și Artă, 2008.

2. STUDII

Adam, Jean, Michel, *Analiza povestirii*, Iași, Editura Institutul European, 1999.

Adam, Jean, Michel, *Lingvistică textuală*, Iași, Editura Institutul European, Seria Științele Limbajului, 2008.

Adam, Jean, Michel, *Textele. Tipuri și prototipuri*, Iași, Editura Institutul European, 2009.

Andre, Jaques, *Psihanaliza și sexualitatea feminină*, București, Editura Trei, 2003.

Andriescu, Al., *Disocieri*, Iași, Editura Junimea, 1973.

Avram, Mioara, „Considerații asupra dinamicii limbii și asupra studierii ei în limba română actuală”, în: *Aspecte ale dinamicii limbii române actuale. Actele colocviului Catedrei de Limba română, 27-28 noiembrie 2002*, Gabriela Pană Dindelegan (ed.), București, Editura Universității din București, 2003.

Bachelard, Gaston, *Apa și visele*, București, Editura Univers, 1995.

Baciu, Andrei, *Opera lui Gib Mihăescu*, București, Editura Muzeul Literaturii Române, 2012.

Balotă, Nicolae, *De la Ion la Ioanide*, București, Editura Eminescu, 1974.

Bataille, Georges, *Erotismul*, București, Editura Nemira, 2005.

Benveniste, É., *Probleme de lingvistică generală, I, II*, București, Editura Universitas, 2000.

Blaga, Lucian, *Trilogia cunoașterii*, București, Editura Humanitas, 2003.

Blecher, Max, *Întâmplări în irealitatea imediată*, București, Editura Vremea, 1936.

Bremond, Claude, *Logica povestirii*, București, Editura Univers, 1981.

Cascio, Vincenzo, *Gramatica argumentării. Strategii și structuri*, București, Editura Meteora Press, 2002.

Călinescu, G., *Istoria literaturii române de la origini până în prezent*, București, Editura Minerva, 1933.

Călinescu, G., *Istoria literaturii române de la origini până în prezent*, București, Editura Minerva, 1968.

- Călinescu, G., *Istoria literaturii române de la origini până în prezent*, București, Editura Minerva, 1982.
- Chifor, Valentin, *Caleidoscop critic*, Oradea, Editura Cogito, 1996.
- Cincă, Stelian, *Psihanaliză și creație în opera lui Gib Mihăescu*, Craiova, Editura Scrisul Românesc, 1995.
- Clement, Jerome, *Femeile și dragostea. Dialoguri despre iubire*, București, Editura Nemira, 2006.
- Ciompec, Georgeta, *Morfosintaxa adverbului românesc. Sincronie și diacronie*, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1985.
- Constantinescu, N.A., *Dicționar onomastic românesc*, București, Editura Academiei Române, 1963.
- Constantinescu, Pompiliu, *Romanul românesc interbelic*, București, Editura Minerva, 1977.
- Cosma, Anton, *Romanul românesc și problematica omului contemporan*, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1977.
- Costăchescu, Adriana, *Pragmatica lingvistică. Teorii, debateri, exemple*, Iași, Editura Institutul European, 2019.
- Coșeriu, E., *Omul și limbajul său*, Iași, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, 2009.
- Coșeriu, Eugeniu, *Lingvistica textului. O introducere în hermeneutica sensului*, Iași, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, 2013.
- Coșeriu, Eugeniu, „Principes de syntaxe fonctionnelle”, în: *Travaux de linguistique et de philologie*, XXVII, 1989, Strasbourg-Nancy, pp. 5-46.
- Coteanu, I.; Forăscu, Narcisa; Bidu-Vrănceanu, Angela, *Limba română contemporană*, București, Editura Științifică, 1975.
- Coteanu, I., *Stilistica funcțională a limbii române. Stil, stilistică, limbaj*, București, Editura Academiei, 1973.
- Craia, Sultana, *Îngeri, demoni și muieri. O istorie a personajului feminin în literatura română*, București, Univers Enciclopedic, 1999.
- Crohmălniceanu, Ov. S., *Literatura română între cele două războaie mondiale*, Editura pentru Literatură, 1967.
- Cumpenașu, G., *Interjecția în limba română. Structura semantică și gramaticală*, Pitești, Editura Universității din Pitești, 2017.
- Dan, Pavel Sergiu, *Proza fantastică românească*, București, Editura Minerva, 1975.

- Descartes, René, *Tratat despre sentimente*, București, Editura Iri, 1999.
- Diaconescu, Mihail, *Gib I. Mihăescu*, colecția „Universitas”, București, Editura Minerva, 1973.
- Dimitrescu, Florica, *Istoria limbii române: fonetică, morfosintaxă, lexic*, București, Editura Logos, 1987.
- Dimitriu, Corneliu, *Tratat de gramatică a limbii române, I. Morfologia*, 1999, *II, Sintaxa*, 2001, Iași, Institutul European.
- Dragomirescu, Gheorghe N., *Mică enciclopedie a figurilor de stil*, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1975.
- Dragoș, Elena, *Introducere în pragmatică*, Cluj-Napoca, Editura Casa Cărții de Știință, 2001.
- Drașoveanu, D.D., *Teze și antiteze ale limbii române*, Cluj-Napoca, Editura Clusium, 1997.
- Drăgan, A., *L'Interjection. Étude pragmatique*, București, Editura Cartea Universitară, 2004.
- Dubois, 1974 – Dubois, Jaques, Edeline, Francis, Klinkenberg, Jean-Marie, Minguet, Philippe, *Retorică generală*, București, Editura Univers.
- Duda, Gabriela, *Introducere în teoria literaturii*, București, Editura ALL Educational, 1998.
- Duda, G., *Analiza textului literar*, București, Editura Humanitas, 2000.
- Durand, Gilbert, *Structurile antropologice ale imaginarului*, București, Editura Univers Enciclopedic, 1998.
- Eco, Umberto, *Opera deschisă. Formă și indeterminare în poeticile contemporane*, Prefață și traducere de Cornel Mihai Ionescu, București, EPLU, 1969.
- Eco, Umberto, *Șase plimbări prin pădurea narativă*, Constanța, Editura Pontica, 1997.
- Eibl-Eibesfeldt, Irenäus, *Iubire și ură. Rădăcinile biologice ale valorilor morale*, București, Editura Trei, 1995.
- Enăchescu, Constantin, *Tratat de teoria cercetării științifice*, Iași, Editura Polirom, 2005.
- Fochi, Adrian, *Estetica oralității*, București, Editura Minerva, 1980.
- Fontanier, Pierre, *Figurile limbajului*. Traducere, prefață și note de Antonia Constantinescu, București, Editura Univers, 1977.
- Freud, Sigmund, *Scrieri despre literatură și artă*, București, Editura Univers, 1980.
- Freud, Sigmund, *Interpretarea viselor*, București, Editura Măiastra, 1991.
- Gaultier, Jules de, *Bovarismul*, Iași, Editura Institutul European, 1993.
- Găitănanu, Ștefan, *Sintaxa limbii române. Unități și relații*, Pitești, Editura Trialog, 2007.
- Găitănanu, Ștefan, *Probleme de gramatică*, Pitești, Editura Universității din Pitești, 2008.

- Găitănanu Ștefan, «Evoluția gradației adjectivale și adverbiale în limba română» în *Diacronia*, nr. 1, 2015.
- Găitănanu Ștefan, *Gramatica critică a limbii române*, Pitești, Editura Universității din Pitești, 2018.
- Găitănanu, Ștefan, *Pravila de la Govora. Studiu filologic*, Pitești, Editura Universității din Pitești, 2020.
- Genette, G., *Figuri*, București, Editura Univers, 1978.
- Ghiță, Florea, *Gib I. Mihăescu (Monografie)*, București, Editura Minerva, 1984.
- Girard, René, *Minciună romantică și adevăr romanesc*, București, Editura Univers, 1972.
- Glodeanu, Gheorghe, *Poetica romanului românesc interbelic – o posibilă tipologie a romanului*, București, Editura Libra, 1998.
- Golopenția-Eretescu, S., *Structura de suprafață și structura de adâncime în analiza sintactică, în Probleme de lingvistică generală*, V, 1967.
- Graur, Al., *Limba literară, în Studii de lingvistică generală*, București, Editura Academiei Române, 1960.
- Grigorescu, Dan, *Istoria unei generații pierdute: expresioniștii*, București, Editura Eminescu, 1980.
- Guțu Romalo, V., *Sintaxa limbii române. Probleme și interpretări*, București, Editura Didactică și Pedagogică, 1973.
- Hăulică, Cristina, *Textul ca intertextualitate*, București, Editura Eminescu, 1981.
- Heinrich, Alfred, *Peregrinările căutătorului de ideal*, Timișoara, Editura Facla, 1984.
- Kernbach, Victor, *Dicționar de mitologie generală*, București, Editura Albatros, 1983.
- Hoarță Căraușu, Luminița, „Funcțiile pragmatice ale pronumelui în limba română vorbită actuală”, în: *Analele Universității „Alexandru Ioan Cuza” din Iași. Secțiunea III e. Lingvistică*, tomul LI, 2005, pp. 57-62.
- Holger, Diessel, *Demonstratives. Form, function, and grammaticalization*, Amsterdam: John Benjamins, 1999a.
- Hristea, Theodor, *Sinteze de limba română*, București, Editura Albatros, 1984.
- Huizinga, Johan, *Homo ludens. Încercare de determinare a elementului ludic al culturii*, Traducere din limba olandeză de H.R. Radian, Prefață de Gabriel Liiceanu, București, Editura Univers, 1977.

Kernbach, Victor, *Dicționar de mitologie generală*, București, Editura Albatros, 1983.

Ionescu-Ruxăndoiu, L., *Conversația. Structuri și strategii. Sugestii pentru o pragmatică a românei vorbite*, București, Editura Universitas, 1999.

Ionescu-Ruxăndoiu, L., *Limba și comunicare*, București, Editura All, 2003.

Iorgu, Iordan, *Stilistica limbii române*, București, Editura Științifică, 1975.

Irimia, Dumitru, *Introducere în stilistică*, Iași, Editura Polirom, 1999.

Irimia, D., *Gramatica limbii române*, Iași, Editura Polirom, 2008.

Irimia, D., *Studii de stilistică și poetică*, Iași, Editura Polirom, 2017.

Istrate, G., *Limba română literară. Studii și articole*, București, Editura Minerva, 1970.

Istrate, G., *Originea limbii române literare*, Iași, Editura Junimea, 1981.

Jakobson, R., *Lingvistică și poetică. Aprecieri retrospective și considerații de perspectivă, în Probleme de stilistică. Culegere de articole*, București, Editura Științifică, 1964.

Kayser, W., *Opera literară. O introducere în știința literaturii*, București, Editura Univers, 1979.

Larson, Charles, *Persuasiunea. Receptare și responsabilitate*, Iași Editura Polirom, 2003.

Lăzărescu, Gheorghe, *Romanul de analiză psihologică în literatura română interbelică*, București, Editura Minerva, 1983.

Liiceanu, Gabriel, *Despre seducție*, București, Editura Humanitas, 2007.

Lintvelt, Jaap, *Punctul de vedere. Încercare de tipologie narativă*, București, Editura Univers, 1994.

Lo Cascio, Vincenzo, *Gramatica argumentării. Strategii și structuri*, București, Editura Meteora Press, 2002

Lovinescu, Eugen, *Istoria literaturii române contemporane, 1900-1937*, București, Editura Minerva, 1989.

Macrea, D., *Studii de lingvistică română*, București, Editura Didactică și Pedagogică, 1970.

Maingueneau, Dominique, *Pragmatică pentru discursul literar*, Iași, Editura Institutul European, 2007.

Maingueneau, Dominique, *Analiza textelor de comunicare*, Iași, Editura Institutul European, 2007.

Maingueneau, Dominique, *Lingvistică pentru textul literar*, Iași, Editura Institutul European, 2008.

Manoliu Manea, Maria, *Sistematica substitutelor în româna contemporană standard*, București, Editura Academiei, 1968.

Mancaș, Mihaela, *Limbajul artistic românesc în secolul al XX-lea*, București, Editura Științifică, 1991.

Manolescu, Nicolae, *Arca lui Noe. Eseu despre romanul românesc*, București, Editura Gramar 100+1, 2003.

Manolescu, Nicolae, *Istoria critică a literaturii române. 5 secole de literatură*, Pitești, Editura Paralela 45, 2008.

Marcu, Florin, *Marele dicționar de neologisme (MDN)*, București, Editura Saeculum, 2001.

Marino, Adrian, *Modern, modernism, modernitate*, București, EPU, 1969.

Marino, Adrian, *Introducere în critica literară*, București, Editura Tineretului, 1968.

Marino, Adrian, *Dicționar de idei literare*, București, Editura Eminescu, 1973.

Mărgineanu, Nicolae, *Psihologie și literatură*, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 2002.

Micu, Dumitru, *Istoria literaturii române. De la creația populară la postmodernism*, București, Editura Saeculum, 2000.

Mihăilescu, Florin, *Conceptul de critică literară în România*, București, Editura Minerva, 1976.

Milaș, C., *Introducere în stilistica oralității*, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1988.

Mocanu, M. Z., *Influența italiană asupra limbii române*, Pitești, Editura Paralela 45, 2006.

Molea, V., *Delimitări ale oralității în limba română actuală*, în *Limba română*, nr. 1, 2019.

Moisan, Clement, *Istoria literară*, București, Editura Cartea Românească, 2000.

Nabokov, Vladimir, *Cursuri de literatură rusă*, București, Editura Thalia, 2006.

Negoîtescu, Ion, *Analize și sinteze*, București, Editura Albatros, 1976.

Oprea, Al., *Fața nevăzută a literaturii*, București, Editura Eminescu, 1965.

Oprea, Al., *Al Oprea prezintă 5 prozatori iluștri: Mihail Sadoveanu, L. Rebreanu, Istrati, C. Petrescu, Gib. I. Mihăescu*, București, Albatros, 1971.

Oprea, Al., *Mitul «faurului aburit». Excurs în atelierul prozatorilor români moderni*, București, Editura Albatros, 1974.

Oprescu, Horia, *Scriitori în lumina documentelor*, București, Editura Tineretului, 1968.

Osiac, M., *Substantivul în perspectivă confruntativă*, București, Editura Fundației România de Măine, 2003.

Ortega Y Gasset, José, *Studii despre iubire*, ediția a II-a revăzută, București, Editura Humanitas, 2001.

- Pamfil, Alina, *Spațialitate și temporalitate. Eseuri despre romanul românesc interbelic*, Cluj-Napoca, Editura Dacopress, 1993.
- Până Dindelegan, G. (coordonator), *Dicționar de dificultăți gramaticale*, București, Editura Univers Enciclopedic Gold, 2020.
- Până Dindelegan, G., *Elemente de gramatică. Dificultăți, controverse, noi interpretări*, București, Editura Humanitas, 2003.
- Papahagi, Marian, *Eros și utopie*, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1999.
- Pânzaru, I., *Cercetare de estetică a oralității*, București, Editura Universitas, 1989.
- Pârvulescu, Ioana, *Întoarcere în Bucureștiul interbelic*, București, Editura Humanitas, 2007.
- Perez, Hertha, *Ipostaze ale personajului în roman*, Editura Junimea, 1979.
- Perpessicius, *12 prozatori interbelici*, București, Editura Eminescu, 1980.
- Petrescu, Liviu, *Realitate și romanesc*, Cluj, Editura Tineretului, 1969.
- Piru, Al., *Istoria literaturii române*, București, Editura Grai și Suflet – Cultura națională, 1994.
- Piru, Al., *Varia. Preciziuni și controverse*, București, Editura Eminescu, 1972.
- Pițu, Anișoara, *Bovarismul celor doi Caragiale*, Iași, Editura Alfa, 2005.
- Pomian, I., *Construcții complexe în sintaxa limbii române*, Pitești, Editura Paralela 45, 2008.
- Pop, Doru, *Obsesii sociale*, Iași, Institutul European, 1998.
- Popovici, Vasile, *Lumea personajului: o sistematică a personajului literar*, Cluj-Napoca, Editura Echinox, 1997.
- Propp, V., I., *Morfologia basmului*, București, Editura Univers, 1970.
- Protopopescu, Al., *Romanul psihologic românesc*, București, Editura Eminescu, 1978.
- Pușcariu, S., *Cercetări și studii*, București, Editura Minerva, 1974.
- Ralea, Mihai, *Între două lumi*, București, Editura Cartea Românească, 1943.
- Ralea, Mihai, *Explicarea omului*, ediție îngrijită de N. Tertulian, prefață și tabel cronologic de Florin Mihăilescu, București, Editura Minerva, 1996.
- Râpeanu, Valeriu, *Scriitori dintre cele două războaie mondiale*, București, Editura Cartea Românească, 1986.
- Reboul, Anne; Moeschler, Jaques, *Pragmatica discursului*, Iași, Editura Institutul European, Seria Științele limbajului, 2010.
- Richards, I.A., *Principii ale criticii literare*, București, Editura Univers, 1974.

Robert, Marthe, *Romanul începuturilor și începutul romanului*, traducere de Paul Voicu-Dohotaru, prefață de Angela Ion, București, Editura Univers, 1983.

Rotaru, Ion, *O istorie a literaturii române*, I, București, 2006.

Rougement, Denis de, *Iubirea și Occidentul*, traducere, note și indici de Ioana Căndea- Marinescu, prefață de Virgil Căndea, București, Editura Univers, 1987.

Roulet, ED., et.al. *L'articulation du discours en français contemporain*, Editura Peter Lang, Berna, 1985.

Roznoveanu, Mirela, *Lecturi moderne*, Cartea Românească, București, 1978.

Saussure, Ferdinand de, *Curs de lingvistică generală*, Iași, Editura Polirom, 1998.

Santerres-Sarkany, Stephane, *Teoria literaturii*, București, Editura Cartea Românească, 2000.

Slama-Cazacu, Tatiana, *Limba și context*, București, Editura Științifică, 1959.

Simuț, Ion, *Diferența specifică*, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1982.

Spiridon, Monica, *Melancolia descendenței*, Iași, Editura Polirom, 2000.

Sporiș, Valerica, *Adjectivul în limba română. Studiu gramatical și semantic*, ediția a II-a, revizuită și adăugită, Cluj-Napoca, Editura Casa Cărții de Știință, 2014.

Stan, Camelia, „Aspecte ale cuantificării grupului nominal. O perspectivă variațională, diatopică”, în *Limba română*, LXV, nr. 4, București, Editura Academiei Române, 2016.

Starobinski, Jean, *Relația critică*, traducere de Al. George, prefață de Romul Munteanu, București, Editura Univers, 1974.

Stati, S., *Teorie și metodă în sintaxă*, București, Editura Academiei, 1967.

Stati, S., *Elemente de analiză sintactică*, București, Editura Didactică și Pedagogică, 1972.

Stekel, Wilhelm, *Psihologia eroticii feminine*, traducere din limba germană și cuvânt introductiv de Georgeta Mitrea, București, Editura TREI, 1997.

Stoica, Gabriela, *Modele ale afectivității în cultura română premodernă (1780-1840)*, București, Editura Muzeul Literaturii Române, 2017.

Streinu, Vladimir, *Pagini de critică literară*, vol.I, București, Editura pentru literatură, 1968.

Ștefănescu, A., *Conectorii pragmatici*, București, Editura Universității din București, 2007.

Șuluțiu, Octav, *Scriitori și cărți*, București, Editura Minerva, 1974.

Trost., *Qu'est-ce le vocatif?* în BL, 15, 1947.

Ungureanu, E., *Construcția incidentă în limba română*, Râmnicu Vâlcea, Editura Conphys, 2002.

Valerian, I. *Cu scriitorii prin veac*, București, EPL, 1967.

Vartic, Ion, *Modelul și oglinda*, București, Editura Cartea Românească, 1982.

Vasile, Marian, *Conceptul de originalitate în critica literară românească*, București, Editura Cartea Românească, 1988.

Vasile, Marian, *Teoria literaturii*, București, Editura Albatros, 1997.

Vasiliu, Em., *Fonologia limbii române*, Editura Științifică, București, 1965.

Vianu, Tudor, *Scriitori români din secolul XX*, București, Editura Minerva, 1979.

Vianu, Tudor, *Studii de stilistică*, București, Editura Didactică și Pedagogică, 1968.

Vianu, Tudor, *Arta prozatorilor români*, București, Editura Minerva, 1973.

Vianu, T., *Opere, 4*, București, Editura Minerva, 1975.

Voncu, Răzvan, *Modernistul de la «Gândirea»*, în *România literară*, nr. 20, 2019. Disponibil online: <https://romanaliterara.com/2019/06/modernistul-de-la-gandirea/>

Voncu, Răzvan, *Gib. I. Mihăescu – 85 de ani de la moarte. La „Grandiflora”, la ea acasă*, în *România literară*, nr. 43, 2000.

Vrabie, Gh., *Eposul popular românesc*, București, Editura Albatros, 1983.

Wellek, René; Warren, Austin, *Teoria literaturii*, București, EPLU, 1967.

Wellek, René, *Conceptele criticii*, București, Editura Univers, 1970.

Zafiu, Rodica, *Narațiune și poezie*, București, Editura All, 2000.

Zalis, Henri, *Sub semnul realului. Eseu despre naturalismul European*, București, Editura Enciclopedică Română, 1974.

Zugun,, *Cuvântul. Studiu gramatical*, Iași, Editura Universității „Alexandru Ion Cuza”, 2003.

3. SIGLE

CDER - Ciorănescu, Al., *Dicționarul etimologic al limbii române*, Ciorănescu, 2000.

DEX, (Coteanu, I., Seche, L., Seche M., coordonatori), *Dicționarul explicativ al limbii române*, București, Editura Univers Enciclopedic, 1988.

DGLR – Simion Eugen (Coordonator), *Dicționarul general al literaturii române*, București, Editura Univers Enciclopedic, 2006.

DOOM² - Vintilă-Rădulescu Ioana (coord.), *Dicționarul ortografic, ortoepic și morfologic al limbii române*, ediția a II-a, București, Editura Univers Enciclopedic, 2005.

DOOM³ - Vintilă-Rădulescu Ioana (coord.), *Dicționarul ortografic, ortoepic și morfologic al limbii române*, ediția a II-a, București, Editura Univers Enciclopedic, 2021.

DSL - Bidu-Vrânceanu, Angela; Călărașu, Cristina; Ionescu-Ruxăndoiu, Liliana, Mancaș, Mihaela; Pană Dindelegan, Gabriela, *Dicționar de științe ale limbii*, București, Editura Nemira, 2001.

FCLR, I, *Formarea cuvintelor în limba română. Sufixe*, vol. I, București, Editura Academiei, 1976.

FCLR, *Formarea cuvintelor în limba română*, 1978, Volumul I, *Compunerea*, de Fulvia Ciobanu și Finuța Hasan, 1970, Mioara Avram, Elena Carabulea, Vol. II, *Prefixele* de Fulvia Ciobanu, Florica Ficșinescu, Marina Rădulescu, I. Rizescu, Laura Vasiliu, Editura Academiei, București.

GALR, I, II - Guțu Romalo, Valeria (Coordonator) *Gramatica limbii române, I, Cuvântul, II, Enunțul*, București, Editura Academiei, 2008.

GBLR - Pană Dindelegan, Gabriela (coord.), *Gramatica de bază a limbii române*, București, Editura Univers Enciclopedic Gold, 2010.

GBLR - Pană Dindelegan, Gabriela (coord.), *Gramatica de bază a limbii române*, București, Editura Univers Enciclopedic Gold, 2016.

MDN - Marcu, Florin, *Marele dicționar de neologisme*, București, Editura Saeculum, 2001.

SILR, 2015 - *Studii de istorie a limbii române. Morfosintaxa limbii literare în secolele al XIX-lea și al XX-lea*, București, Editura Academiei Române.

S = *Schițe*, în: *Opere I. Nuvele și povestiri*, Alexandru Andriescu, 2008, București, Academia Română. Fundația Națională pentru Știință și Artă.

N = *Nuvele*, în: *Opere I. Nuvele și povestiri*, Ediție îngrijită, studiu introductiv, cronologie, note și comentarii și variante de Alexandru Andriescu, 2008, București, Academia Română. Fundația Națională pentru Știință și Artă.